

TODAY

โพสต์

โพสต์ทูเดย์ หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจสำหรับทุกคน

ที่ 5 ฉบับที่ 1,747 วันจันทร์ที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 • ราคา 15 บาท

www.posttoday.com

สนธิสัญญาความร่วมมือ สิทธิบัตร(PCT)ช่วยอะไร

โดย นายปรเมศย์ ชรรษิณ

ลупนายกสมาคมส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาแห่งประเทศไทย
ifrpmt@yahoo.com www.ippat.org, www.toryod.com, www.innovationSME.com

ระบบสิทธิบัตรสร้างโลกที่เจริญ (Patent System Build the World)

เหตุผลสำคัญที่ทำให้เทคโนโลยีของโลกเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเป็นเพราะระบบสิทธิบัตร จุดใจที่มนุษย์คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ แลกกับการเปิดเผยการประดิษฐ์ให้ผู้อื่นนำไปวิจัยพัฒนาคิดประดิษฐ์ต่อยอดให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป โดยกฎหมายให้การคุ้มครองการประดิษฐ์ส่วนที่คิดค้นขึ้นใหม่ทั่วโลก มีขึ้นการประดิษฐ์สูงชันและไร้ประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมได้ ระยะเวลาคุ้มครอง 20 ปีนับจากวันยื่นขอรับสิทธิบัตรนั้นๆ

ระบบสิทธิบัตรให้สิทธิแก่ผู้คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ที่สมควรได้รับการคุ้มครองและสนับสนุน ผู้ทรงสิทธิจะทำการผลิตและจำหน่ายของ หรืออนุญาตให้ผู้อื่น ผลิตหรือขายสิทธิ หรือโอนสิทธิก็ได้ สิทธิบัตรให้การคุ้มครองเป็นรายประเทศ ต้องยื่นขอรับสิทธิบัตรในประเทศที่เราต้องการคุ้มครองในแต่ละประเทศ มีการประกาศโฆษณาแก่ขอรับสิทธิบัตร และตรวจสอบความใหม่และขั้นการประดิษฐ์ที่ผู้ยื่นขอรับสิทธิบัตร ประเทศนั้นๆ รัฐบาลจะพิจารณา

ในการพิจารณาความใหม่ เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบจะพิจารณาว่า เป็นการประดิษฐ์ที่ไม่มีใครพบหรือในราชอาณาจักรก่อนวันยื่นขอรับสิทธิบัตร ไม่เคยมีการเปิดเผยหรือเผยแพร่ให้คนมาก่อนในวงการเปิดเผยนั้นจะกระทำด้วยวิธีการใดๆ ไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักรและเขตอื่นๆ และปกติเมื่อทำยื่นคำขอรับสิทธิบัตรเรื่องใดเรื่องหนึ่งในประเทศใดประเทศหนึ่ง (เรียกวันยื่นคำขอครั้งแรกในประเทศใดประเทศหนึ่งว่า Priority date) ท่านจะต้องยื่นขอรับสิทธิบัตรเรื่องนั้นๆ ในประเทศอื่นๆ ที่ท่านต้องการได้รับการคุ้มครองภายใน 12 เดือนนับจากวันยื่นคำขอครั้งแรก

สนธิสัญญาความร่วมมือสิทธิบัตร (PCT) ช่วยอะไร

ปกติเมื่อทำยื่นคำขอรับสิทธิบัตรเรื่องใดเรื่องหนึ่งในประเทศใดประเทศหนึ่ง (เรียกวันยื่นคำขอครั้งแรกในประเทศใดประเทศหนึ่งว่า Priority date) ท่านจะต้องยื่นขอรับสิทธิบัตรเรื่องนั้นๆ ในประเทศอื่นๆ ที่ท่านต้องการได้รับการคุ้มครองภายใน 12 เดือนนับจากวันยื่นคำขอครั้งแรก

เมื่อต้องยื่นคำขอรับสิทธิบัตรในประเทศต่างๆ ที่ต้องการการคุ้มครองให้ครบทุกประเทศที่ขอการภายในระยะเวลาที่กำหนด คือก่อให้เกิดความไม่สะดวกในการยื่นขอรับสิทธิบัตร และต้องแยกตั้งตัวแทนในประเทศนั้นๆ ค่าเงินการไป

ในการแก้ปัญหาความยุ่งยากนี้ ภายใต้องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization) ประเทศต่างๆ ได้ลงนามตกลงเป็นสมาชิก "สนธิสัญญาความร่วมมือสิทธิบัตร" (Patent Cooperation Treaty) หรือที่เรียกย่อๆ ว่า ทีซีที (PCT) แล้ว ขณะที่ปัจจุบันไทยยังไม่ได้ลงนามเข้าเป็นสมาชิก PCT อยู่ในระหว่างการศึกษาความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

สำหรับประเทศที่เข้าเป็นสมาชิก PCT แล้ว มีสิทธิจะยื่นขอรับสิทธิบัตรในระบบ PCT ได้ การยื่นระบบ PCT มีระยะเวลาสำคัญ 2 ระยะ คือ ระยะสากล (International Phase) เป็นระยะที่เปิดให้ยื่นของสิทธิ โดยวันนับวันยื่นของสิทธิในประเทศต่างๆ ในวันที่ยื่น PCT โดย PCT จะตรวจสอบเพื่อการประกาศโฆษณา และออก International search report เพื่อผู้ขอจะได้นำไปใช้ประกอบการพิจารณายื่นคำขอรับสิทธิบัตรประเทศต่างๆ ที่สนใจยื่นในแต่ละประเทศต่อไป โดยการยื่นในแต่ละประเทศ (National Phase) คงกระทำในระยะเวลาเป็น 30 เดือน การยื่นระยะเวลาออกไปเท่าไรไม่ว่าในการคัดสรรใจจะยื่นขอรับสิทธิบัตรในประเทศใดบางหรือในหลายๆ โดยดูจากตลาดและโอกาสทางการค้าของเทคโนโลยีนั้นๆ อันช่วยทำให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่ต้องไปยื่นขอรับสิทธิบัตรในบางประเทศซึ่งเห็นว่าไม่คุ้มค่าขอรับสิทธิบัตรได้

การยื่นขอรับสิทธิบัตรผ่าน PCT เป็นการอำนวยความสะดวกในการยื่นขอรับสิทธิบัตรในประเทศต่างๆ ราวอำนวยความสะดวกในการไปยื่นขอรับสิทธิบัตรในต่างประเทศ จะเสียกันต่างประเทศที่มียื่นขอรับสิทธิบัตรในไทยได้สะดวกรวดเร็วขึ้น ในการทรมองจึงมีทั้งข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างในแง่มุมต่างๆ กัน ในด้านการพิจารณา รัฐบาลจะพิจารณาสิทธิบัตร PCT มีสำนักงานที่ทำหน้าที่ในการตรวจค้นงานที่ปรากฏอยู่แล้ว และออกรายงานผลการตรวจค้นนานาชาติ (international search report) ซึ่งช่วยแบ่งเบาภาระในการตรวจค้นของสำนักงานสิทธิบัตรประเทศต่างๆ งบโลกมากที่สุดเท่าที่ทำงานได้รวดเร็วขึ้นการพิจารณาหรือลงมติขั้นสุดท้ายที่รวดเร็วขึ้น แต่ในขณะเดียวกันเมื่อการยื่นขอรับสิทธิบัตรมายังประเทศไทยสะดวกรวดเร็วขึ้น ก็จะมีจำนวนคำขอรับสิทธิบัตรที่จะยื่นผ่าน PCT มาขอรับการคุ้มครองในประเทศไทยมากขึ้น คนไทยก็ไปยื่นขอรับสิทธิบัตรในต่างประเทศได้มากขึ้น ตามองแง่มุมของนักประดิษฐ์หรือผู้สร้างทรัพย์สินทางปัญญาเป็นข้อดีสำหรับทั้งนักประดิษฐ์ไทยและต่างประเทศ

อีกทมองในแง่ของผูบริโภค ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่มีนวัตกรรมบางรายการอาจถูกขโมยไปจนเกินสมควร และก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรม เช่น กรณีสิทธิบัตรยา ที่ไทยเราต้องจ่ายค่าการบำบัดโรติดีไอวี (Government Use)

มองในแง่ของนักอุตสาหกรรมไทย การที่ต่างชาติมีสิทธิบัตรในไทย ได้สะดวกมากขึ้น มีโอกาสที่ผู้ประกอบการไทยที่ไปปรับตัวหรือปรับตัวไม่ทัน เสียโอกาสในการผลิตสินค้าออกวางจำหน่ายแข่งขันกัน สินค้าที่มีสิทธิบัตรคุ้มครองและผู้ประกอบการมีโอกาสจะผลิตสินค้ามากขึ้นโดยไม่ทราบว่าเป็นการละเมิด เนื่องจาก บังเอิญตรงกัน แม้ไม่ตั้งใจจะกระทำการละเมิด ในอีกแง่มุมหนึ่งนักป็นการบังคับใหญ่ผู้ประกอบการไทยต้องปรับตัว ให้ความสำคัญต่อการวิจัยพัฒนาและก่อสร้างทรัพย์สินทางปัญญาขึ้นเอง ทั้งที่พัฒนาตนเอง รักษาส่วนแบ่งการตลาด และป้องกันตนเองจากบริษัทคู่แข่งจากต่างประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นสร้างทรัพย์สินทางปัญญา ประเทศไทยสร้างทรัพย์สินทางปัญญาประเภทสิทธิบัตรกันน้อยมาก โดยเฉพาะสิทธิบัตรการประดิษฐ์ ซึ่งให้การคุ้มครองเทคโนโลยีใหม่ทั้งในชาติหรือต่างชาติใดคิดค้นขึ้นและยื่นขอรับการคุ้มครองในประเทศต่างๆ ที่จะเป็นการผลิตและกระจายของสินค้า ผลิตภัณฑ์นวัตกรรมนั้นๆ

ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ประเทศไทยต้องเร่งดำเนินการ หากไทยจะลงนามเป็นสมาชิก PCT คือการเตรียมความพร้อมโครงสร้างระบบและพัฒนาศักยภาพความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นสร้างทรัพย์สินทางปัญญา และยื่นขอรับการคุ้มครองการประดิษฐ์ โดยเฉพาะในกลุ่มนักวิจัย อาจารย์ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม

"กรมยีสันกลางปัญญา เข้มแข็งทางกรรมสิทธิ์ นวัตกรรมสู่สากล"

กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ 44/100 ถนนนนทบุรี 1 ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000 โทร. 02-547-4621-5 สายด่วน 1368 www.ipthailand.org (พื้นที่ประชาสัมพันธ์)